

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ

“ПРОФ. Д-Р ПАРАСКЕВ СТОЯНОВ” ВАРНА

ФАКУЛТЕТ „ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА“

Утвърдена с Протокол на ФС № 15/16.02.2023г.

Утвърждавам:
ДЕКАН

/Проф. д-р Стефан Пеев, д.м.н./

УЧЕБНА ПРОГРАМА

по

“ХИРУРГИЯ“

Специалност “ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА”

Дисциплина: задължителна

Образователно-квалификационна степен “МАГИСТЪР”

Професионална квалификация “ЛЕКАР ПО ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА”

Вид на занятията	Семестър	Хорариум- часа седмично	Хорариум-часа Общо
Лекции			30
Практически упраж- нения			45
Общо часа			75
Форми на контрол	Текущ конт- рол		Изпит VI семестър
Кредити (ECTS)			5
Извънаудиторна зае- тост			75

Изготвил програмата:

Проф. д-р Явор Енчев, д.м.н.
адм. ас. д-р Елена Мойнова

Варна, 2023

АНОТАЦИЯ

Цел на учебната дисциплина	Основна цел на обучението по хирургически болести на студентите по дентална медицина включва запознаване със съвременните методи за физикално, инструментално и апаратно изследване на болните. Основните познания по снемане на анамнеза и общия статус на хирургично болния.
-----------------------------------	---

Резултати за студентите в края на курса на обучение:

Знания	Изследването на различните системи на човешкото тяло, като се акцентува върху болестите на главата и шията и тези даващи отражение в денталната медицина. Студентите получават основни понятия за работа в операционната и хирургически инструменти.
Умения	Студентите се запознават с основните манипулации прилагани в хирургията – инжекции, инфузии, пункции и катетаризации, стомашно-дуоденално сондиране, превръзки.

Компетенции

1. Грижа за пациентите, която е състрадателна, подходяща и ефективна за лечение на здравословни проблеми и за промоция на здравето.
 - *Изследване на пациент.*
 - *Практически умения в обгрижването на пациент в хирургичната клиника.*
2. Медицински познания за утвърдените и развиващите се биомедицински, клинични и сродни (напр. епидемиологични и социално-поведенчески) науки и прилагането на тези знания към грижите за пациентите.
 - *Познания в биомедицината и социално-поведенческите науки.*
3. Практическо обучение и самоусъвършенстване, което включва изследване и оценка на собствените им грижи за пациентите, оценка и асимилация на научни доказателства, и подобрения в грижите за пациентите.
 - *Медицина базирана на факти и доказателства.*
4. Междоличностни и комуникационни умения, които осигуряват ефективен обмен на информация и работа в екип с пациенти, техните семейства и други здравни специалисти.
 - *Междоличностни и професионални умения при работа с хирургичен пациент.*

	5. Професионализъм, проявен чрез ангажимент за изпълнение на професионални отговорности, придържане към етичните принципи и чувствителност към разнообразни групи пациенти. • <i>Етични аспекти на лекарската тайна и работа с терминално болни.</i> 6. Системно ориентирана практика, която се проявява чрез действия, демонстриращи осведоменост и отзивчивост в по-широкия контекст на системата на здравеопазване, както и способността ефективно да се използват системни ресурси за осигуряване на оптимални грижи. • <i>Систематичен подход в използването на научната литература и база данни.</i>
--	--

Ключови компетентности за учене през целия живот¹, които дисциплината развива:

Езикова грамотност

способността за разпознаване, разбиране, изразяване, създаване и тълкуване на понятия, чувства, факти и мнения както в устен, така и в писмен вид, при използване на нагледни, звукови материали, аудиоматериали и материали в цифров формат в различни дисциплини и ситуации. Тя предполага способност за общуване и успешно разбиране с останалите хора по подходящ и съзидателен начин.

Многоезикова компетентност

определя способността за ефективно ползване на различни езици по подходящ начин за комуникация. Тя като цяло обхваща същите основни умения като тези на езиковата грамотност: основава се на способността за разбиране, изразяване и тълкуване на понятия, мисли, чувства, факти и мнения както в устен, така и в писмен вид (слушане, говорене, четене и писане), в подходящ кръг обществени и културни контексти в съответствие със собствените желания или нужди.

Математическа компетентност и компетентност в областта на точните науки, технологиите и инженерството

А. Математическата компетентност е способността за развиване и прилагане на математическо мислене и поглед с цел решаване на различни проблеми в ситуации от ежедневието. Като се стъпва на добра математическа грамотност, се набляга на разсъждението и дейността, както и на знанията. Математическата компетентност включва в различна степен способността и желанието за използване на математически начини на мислене и представяне (формули, модели, концепции, графики и диаграми).

Б. Компетентността в областта на точните науки се отнася до способността и желанието да се обясни природният свят посредством натрупаните знания и използваните методики, включително наблюдение и експериментиране, с

¹ дефинирани през 2018 г. от Съвета на Европейския съюз ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN))

цел задаване на въпроси и формулиране на заключения, основани на факти. Компетентностите в областта на технологиите и инженерството са прилагането на тези знания и методики в отговор на предполагаеми човешки желания или нужди. Компетентността в областта на точните науки, технологиите и инженерството включва разбиране на промените, причинени от човешката дейност, и отговорността на отделния гражданин.

Цифрова компетентност

уверено, критично и отговорно ползване и ангажираност с цифровите технологии за учене, на работното място и за участие в обществото. Тя включва информационна грамотност и грамотност по отношение на данните, общуване и сътрудничество, медийна грамотност, създаване на цифрово съдържание (включително програмиране), безопасност (включително благосъстояние в цифрова среда и компетентности във връзка с киберсигурността), свързани с интелектуалната собственост въпроси, решаване на проблеми и критично мислене.

Личностна компетентност, социална компетентност и компетентност за придобиване на умения за учене

способността човек да разсъждава за себе си, да управлява ефективно времето и информацията, да работи конструктивно с други хора, да запазва своята устойчивост и да управлява собственото си учене и кариера. Това включва способност за справяне с несигурността и сложността, за придобиване на умения за учене, за подпомагане на собственото физическо и емоционално благосъстояние, за поддържане на физическото и психичното здраве, за воденето на здравословно осъзнат и ориентиран към бъдещето начин на живот, за съпричастност и за управление на конфликти в един приобщаващ и подкрепящ контекст.

Гражданска компетентност

способността за действие като отговорни граждани и за пълноценно участие в гражданския и социалния живот въз основа на разбиране на социалните, икономическите, правните и политическите понятия и структури, както и световните събития и устойчивост.

Предприемаческа компетентност

способността за действие в съответствие с благоприятни възможности и идеи и за тяхното трансформиране в ценности за другите хора. Тя се основава на творчество, критично мислене, способност за решаване на проблеми, инициативност, постоянство и умение за работа в сътрудничество с цел планиране и управление на проекти, които имат културна, социална или финансова стойност.

Компетентност за културна осведоменост и изява

разбиране и уважение към начина, по който идеи и значение се изразяват творчески и се предават в различните култури и посредством редица изкуства и други форми на културата. Тя включва ангажираност за разбиране, развиване и изразяване на собствените идеи и чувство за собственото място или роля в обществото по разнообразни начини и в най-различен контекст.

Методи на обучение

- лекции
- семинарни упражнения
- практически умения при изследване на пациент
- комуникативни умения при работа и общуване с пациент и близките му
- работа с медицинска документация
- представяне и обсъждане на клиничен случай

Връзка с други дисциплини от учебния план на специалността

- анатомия
- гастроентерология
- анестезиология и интензивно лечение
- всички оперативни дисциплини

ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА ЛЕКЦИИ И УПРАЖНЕНИЯ:

№	I. ТЕМИ ЛЕКЦИИ	ЧАСОВЕ
1.	Асептика и антисептика	2
2.	Остър апендицит. Диагноза и лечение.	2
3.	Вродени, травматични, възпалителни и туморни заболявания на шията. Заболявания на щитовидната жлеза.	2
4.	Основи на хирургията.	2
5.	Рани, термични поражения.	2
6.	Съчетана и комбинирана травма на гърдните и коремните органи. Лечение.	2
7.	Илеус. Перитонити.	2
8.	Черепно-мозъчна травма. Класификация, диагностика и лечение.	2
9.	Тригеминална невралгия. Диагноза и лечение.	2
10.	Възпалителни заболявания на ЦНС.	2
11.	Язвена болест. Остър холецистит. Остър панкреатит.	2
12.	Урология. Неотложни състояния. Диагностика и лечение.	2
13.	Заболявания на съдовете на долните крайници. Усложнения. Диагностика. Лечение.	2
14.	Хернии. Усложнения. Лечение.	2
15.	Онкологични заболявания. Класификация. Диагностични методи. Лечение.	2
ОБЩО ЧАСОВЕ:		30 часа

ТЕМАТИЧЕН ПЛАН НА ЛЕКЦИИ И УПРАЖНЕНИЯ:

№	II. ТЕМИ УПРАЖНЕНИЯ	ЧАСОВЕ
1.	Асептика и антисептика	3
2.	Остър апендицит. Диагноза и лечение.	3
3.	Вродени, травматични, възпалителни и туморни заболявания на шията. Заболявания на щитовидната жлеза.	3
4.	Основи на анестезията и реанимацията.	3
5.	Рани, термични поражения.	3
6.	Съчетана и комбинирана травма на глава, гърдните, коремните органи и гръбначен стълб. Лечение.	3
7.	Илеус. Перитонити.	3
8.	Черепно-мозъчна травма. Класификация, диагностика и лечение.	3
9.	Тригеминална невралгия. Диагноза и лечение.	3
10.	Възпалителни заболявания на ЦНС.	3
11.	Язвена болест. Остър холецистит. Остър панкреатит.	3
12.	Урология. Неотложни състояния. Диагностика и лечение.	3
13.	Заболявания на съдовете на долните крайници. Усложнения. Диагностика. Лечение.	3
14.	Хернии. Усложнения. Лечение.	3
15.	Онкологични заболявания. Класификация. Диагностични методи. Лечение.	3
ОБЩО ЧАСОВЕ:		45 часа

КОНТРОЛ И ОЦЕНЯВАНЕ НА ЗНАНИЯТА, УМЕНИЯТА И КОМПЕТЕНЦИИТЕ

Качеството и обема на усвоените знания, умения и компетентности се установява с помощта на следните видове контрол:

текущ: *решаване на тестове, презентация.*

семестриален: *решаване на тест.*

Допускането до семестриален изпит се осъществява въз основа на изпълнени задачи за самостоятелна работа (*по графика за текущ контрол*).

Крайната оценка се формира на база резултатите от семестриалния контрол.

Обективността на оценяването се гарантира чрез прилагането на общовалидни критерии за определяне нивото на професионална компетентност и готовност на

студентите, която включва съвкупността от усвоените знания, умения и компетентности по учебната дисциплина (табл. № 1).

Шестобална система за оценяване	КРИТЕРИИ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НИВОТО НА ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНЦИИ	Степен на теоретична и практическа подготовка
Отличен 6	МНОГО ВИСОКО НИВО отлични резултати с незначителни пропуски в демонстрирането на знания, умения и компетенции	91-100 %
Мн. добър 5	ВИСОКО НИВО много добри резултати с минимални пропуски в демонстрирането на знания, умения и компетенции	81-90 %
Добър 4	СРЕДНО НИВО добри резултати с определен брой съществени грешки в демонстрирането на знания, умения и компетенции	71-80 %
Среден 3	МИНИМАЛНО ИЗИСКУЕМО НИВО владееене и демонстриране на знания, умения и компетенции в обсега на задължителния минимум на овладяване на дисциплината	60-70 %
Слаб 2	ПОД МИНИМАЛНО ИЗИСКУЕМО НИВО демонстриране на знания, умения и компетенции под определения минимум, при което е необходима допълнителна работа за неговото покриване	< 60 %

ЛИТЕРАТУРА и други източници на информация

Задължителна литература (Електронни учебни материали достъпни от платформата за дистанционно обучение)

1., Хирургични болести под редакцията на Проф. Н. Яръмов. Издателство: Арсо. 2007г.

Допълнителна литература:

1. Основи на хирургията под редакцията на проф. д-р Дамян Дамянов. Иадателство: Знание. 2007г.
2. Davis, Kimberly A.; Surgical Decision Making in Acute Care Surgery 2020

КОНСПЕКТ

за подготовка за семестриален изпит

1. Исторически данни за развитието на хирургията. Хирургията в България.
2. Антисептика и асептика-исторически данни. Антисептика.
3. Асептика.
4. Подготовка на оперативния екип за операция. Подготовка на оперативното поле.
5. Хирургична операция. Видове операции.
6. Основни манипулации и намеси в хирургията. Пункция. Пункция на съдове и анатомични кухини.
7. Пункция на новосформирани кухини-абсцес(горещ и студен) и хематом.
8. Основни манипулации и намеси в хирургията. Томия. Стомия,
9. Основни манипулации и намеси в хирургията. Инцизия. Ексцизия. Трепанация. Анастомоза. Байпас.
10. Основни манипулации и намеси в хирургията. Резекция. Ампутация.
11. Общо въздействие на травмата върху организма. Реанимация. Водно и електролитно състояние. Енергиен баланс. Киселинно-алкално равновесие.
12. Шок.
13. Клинична смърт.
14. Травматични болести. Клинична класификация и патофизиология на механичната травма. Клинична картина.
15. Закрити механични травми. Контузия. Компресия. Травматична токсикоза (кръш-синдром).
16. Закрити механични травми. Дисторзио, луксацио, руптура. Счупване на кост (фрактура).
17. Закрити механични травми. Комоцио, контузио, компресио церебри.
18. Закрити гръдни, коремни травми, ЧМТ и травми на гръбначен стълб.
19. Открита травма-рана. Разкъсна, контузна, разкъсно-контузна рана; arrachement, scalp.
20. Порезна, посечна и рана от ухапване.
21. Огнестрелна и прободна рана.

22. Зарастване на раните. Лечение на раните.
23. Термична травма. Топлинен и слънчев удар.
24. Изгаряне.
25. Измръзване. Общо охлаждане на организма.
26. Електротравми. Химични изгаряния.
27. Основни методи на диагностика в хирургията
28. Кръвотечение. Патофизиология. Изменения в органите и микроциркулацията.
Класификация. Клинична картина. Лечение.
29. Спонтанно(естествено) и изкуствено кръвоспиране.
30. Кръвопреливане. Исторически данни. Система АВО и Резус система / Rh/ .
31. Определяне на кръвните групи. Процедура на кръвопреливането. Избор на дарителска кръв за преливане. Клинични прояви на имунните хемолитични реакции. Грешки и усложнения при кръвопреливане.
32. Кръвопреливане. Действие на прелятата кръв. Видове кръвопреливане. Показания и противопоказания за преливане. Кръвни продукти.
33. Хирургия, СПИН и Хепатит В.
34. Хирургична инфекция. Патофизиологични и морфологични процеси при хирургични инфекции. Причинители на хирургични инфекции.
35. Развитие на хирургичната инфекция. Условия от страна на микро- и макроорганизма.
36. Класификация на хирургичната инфекция. Остра гнойна инфекция-абсцес.
37. Остра гнойна инфекция-флегмон. Хронична гнойна инфекция.
38. Остра местна гнойна инфекция. Гнойни инфекции на кожата и нейните придатъци-фоликулит, фурункул, карбункул, хидраденит.
39. Гнойна инфекция на лимфната система. Лимфангит и лимфаденит.
40. Гнойна инфекция на кръвоносните съдове. Възпаление на артерии. Възпаление на вени.
41. Остри хирургични състояния от гинекологичен произход.
42. Гноен артрит и бурсит.
43. Тендовагинит и остеомиелит.

44. Панарициум. Видове, клиника, лечение.
45. Обща гнойна инфекция (сепсис) - класификация, етиология и патогенеза, клиника, диагностика и лечение.
46. Остра гнилостна инфекция.
47. Анаеробна газова инфекция.
48. Тетанус.
49. Некрози и гангрени.
50. Ехинок на черен дроб.
51. Ехинокок на белите дробове.
52. Общо учение за язвите. Фистули.
53. Хирургична онкология. Основни определения. Епидемиология на рака. Клинична класификация на злокачествените тумори. Скринингови програми.
54. Етиология на злокачествените тумори. Биология на малигнената трансформация. Съвременни теории на канцерогенезата. Тумори с наследствено предразположение.
55. Морфология и биология на туморния растеж. Преканцерози. Ранен рак. Паранеопластични синдроми.
56. Диагностика на туморните заболявания. Основни принципи, апаратни и инструментални методи. Морфологична диагностика. Туморни маркери.
57. Хирургични методи на лечение в онкологията. Специални методи. Абластика и антибластика.
58. Комбинирани методи за лечение в онкологията - лъче-, химио-, хормоно- и имунотерапия в онкологията.
59. Лапароскопска хирургия. Основни положения. Основни показания. Съвременни достижения. Икономически резултати.
60. Ендоскопска техника. Диагностична и лечебна ендоскопия.
61. Телехирургия.

Учебната програма е приета на:

▪ Катедрен съвет на Катедрата по неврохирургия и УНГ болести **Протокол № 05/
06.02.2023г.**

▪ Факултетен съвет **Протокол №
15/15.02.2023г.**

Изготвил програмата: проф. д-р Явор Енчев, д.м.н.

адм.ас. д-р Елена Мойнова

(.....)

Съгласувал Ръководител катедра: проф. д-р Явор Енчев, д.м.н.

(.....)

